Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2016-00993

POL-30 Rautio Sari Annika(UM)

08.09.2016
JULKINEN

Asia
EU:n epävirallinen Gymnich-ulkoministerikokous 2.-3.9.2016; yhteenvetoraportti

Kokous
02.09.2016 - 03.09.2016

Yksimielinen EU-keskustelu Turkin tilanteesta ja EU-Turkki-suhteista. EU on selkeästi tuominnut vallankaappausyrityksen heti sen tapahduttua. Huoli ihmisoikeustilanteesta, oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta sekä ilmaisunvapaudesta on perusteltua, vrt. puheet kuolemanrangaistuksesta ja EU-kriteerien kanssa ristiriidassa oleva terrorismilainsäädäntö. Euroopan neuvosto on Turkille tärkeä kumppani ym. kysymyksissä. Turkki on EU:lle tärkeä kumppani, jonka kanssa yhteistyön ja dialogin on jatkuttava. EU:n viestien Turkille on oltava yhtenäisiä ja tasapainoisia.

Epävirallisessa EU28-Turkki-tapaamisessa EU-puoli välitti ym. näkemykset. Turkin Eurooppa-ministeri selosti vallankaappausyrityksen kulkua ja sen jälkeisiä tapahtumia.

Minskin sopimuksen toimeenpanoa koskevassa keskustelussa painottuivat pettymys heikkoon etenemiseen ja ajatukset EU:n vahvistetusta tuesta toimeenpanolle.

Korkea edustaja esitteli ajatuksensa EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisen globaalistrategian toimeenpanosta ja sai tuen jäsenmailta. Syyskuussa laaditaan tiekartta strategian toimeenpanosta ja tältä pohjalta annetaan UAN-päätelmät lokakuussa. Ensimmäisistä tuloksista raportoidaan kesäkuussa 2017.

EU:n ehdokasmaiden kanssa käytiin keskustelu terrorismin ja radikalisoitumisen vastaisesta toiminnasta ja ennaltaehkäisystä. Halu ja tarve yhteistyöhön EU:n ja ehdokasmaiden kesken todettiin yksimielisesti.

1) Turkki

Todettiin EU:n tuominneen selväsanaisesti vallankaappausyrityksen välittömästi sen tapahduttua, ml. heinäkuun UAN-päätelmissä. Kesän aikana EU:n ja Turkin välillä on ollut paljon yhteyksiä ja jatkossakin on pidettävä dialogikanavat yllä. EU:n keskeisten viestien Turkille tulisi olla halu jatkaa yhteyksiä, ml. Turkin tavalliseen kansaan; EU:n odotukset Turkkia kohtaan demokraattisena maana; yhteisten sopimusten molemminpuolinen noudattaminen. Huomioitiin menneet ja tulevat EU:n edustajien vierailut Turkkiin.

Pidettiin tärkeänä käydä neuvotteluita muuttoliikejulkilausuman toimeenpanosta, viisumivapaudesta, tulliunionista ja EU-liittymisestä erilisillä raiteilla. Viisumivapauden edellytyksistä vielä viisi on täyttämättä, mutta näistä neljä täyttynee pian. Terrorisminvastaisen lainsäädännön muuttaminen vastaamaan EU:n kriteereitä ei toteudu lähitulevaisuudessa.

Todettiin tarve EU:n yhtenäisyyteen viesteissä ja dialogissa Turkin kanssa. Keskeisiä yhteistyöaloja ovat mm. muuttoliike, terrorismi ja Syyria. Pidettiin tarpeellisena selkeyttä vaatimuksissa Turkin suuntaan, joita ovat demokratian, oikeusvaltioperiaatteiden, ja perusoikeuksien kunnioittaminen sekä oikeudenmukaisten oikeudenkäyntien varmistaminen. Euroopan neuvostolla on tässä tärkeä rooli. Kuolemanrangaistuksen palauttamista ei voida EU-ehdokasmaalta hyväksyä. Liittymis- ja viisumivapausneuvotteluissa kaikkien kriteerien täyttäminen on lähtökohta. Turkissa hiljattain vierailleet ministerit kertoivat keskusteluistaan, ml. Turkin esittämästä kritiikistä, kun EU sen mielestä tuomitsi vallankaappausyrityksen liian hitaasti.

Epävirallisessa tapaamisessa Turkin Eurooppa-ministeri kanssa tuomittiin jälleen kerran vallankaappausyritys ja todettiin ym. viestit. Keskusteltiin myös turkkilaisyhteisöistä EU-maissa sekä Turkin operaatiosta Syyriassa.

2) <u>Minskin sopimuksen toimeenpano</u>

Keskustelussa keskityttiin siihen, kuinka EU voisi nykyistä enemmän kontribuoida Minskin sopimuksen toimeenpanoon. Esitettiin mahdollisuuksina mm. järjestelmällisempi reagointi tulitaukorikkomuksiin, tuki paikallisvaalien järjestämiseen, mikäli edellytykset täyttyvät, lisätuki Etyjin tarkkailumissiolle, tuki paikallisten asukkaiden elinolosuhteiden parantamiseen sekä parempi viestintä EU:n tekemästä työstä.

Saksa ja Ranska saivat jälleen kiitosta konfliktinratkaisun edistämisestä Normandian formaatissa.
Todettiin keskeisenä huolena ukrainalaisille (idässä) olevan yleinen turvallisuuden puute. Useat esittivät huolensa Krimin tilanteesta. Venäjältä edellytettiin rakentavampaa käytöstä. Peräänkuulutettiin jälleen EU:n yhtenäisyyttä, ml. pakotteiden suhteen.

Todettiin tarve kannustaa Ukrainaa uudistuksiin. Osa muistutti tarpeesta edetä viisumivapauden myöntämiseen Ukrainalle.

3) <u>EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia</u>

Korkea edustaja esitti ajatuksensa globaalistrategian keskeisistä toimeenpanoraiteista, joita ovat yhdennetty lähestymistapa konflikteihin ja kriisinsietokyvyn rakentaminen; turvallisuus ja puolustus; sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välisen yhteyden vahvistaminen; olemassa olevien maantieteellisten ja temaattisten strategioiden toimeenpanon arviointi, päivitys ja tarvearviointi uusien strategioiden osalta; EU:n ulkosuhdehallinnon organisaation tarkistaminen vastaamaan strategian painotuksia.

Jäsenmaat tukivat painotuksia. Syyskuussa laaditaan tiekartta strategian toimeenpanosta ja tältä pohjalta annetaan UAN-päätelmät lokakuussa. Ensimmäisistä tuloksista raportoidaan kesäkuussa 2017. **S**trategian toimeenpanon seurannassa on tarkoitus pitää UAN johtoroolissa.

4) <u>Terrorismin ja radikalismin vastainen työ ja ennaltaehkäisy</u>

Ehdokasmaiden kanssa käydyssä keskustelussa todettiin tuki laajentumisprosessin jatkamiselle ja yhteistyön vahvistamiselle radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä. Ehdokasmaiden tavoite on tulla nähdyiksi turvallisuuden tuottajina. EU-jäsenyyttä / -jäsenyysprosessia pidettiin keskeisenä vakauden tuojana ehdokasmaissa. Toivottiin lisää viranomaisyhteistyötä ja tiedustelutiedon jakamista. Terrorismin vastaista toimintaa koskevat dialogit koettiin tärkeiksi.

Suomen edustajat
Ulkoministeri Soini

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	Turkki, Ukraina, Venäjä, YTPP, YUTP, terrorismi
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, OM, PE, PLM, SM, TPK, VNK